

Piotr Antczak

Perspektywy i tendencje rozwoju dostępu do książek elektronicznych

---

Forum Bibliotek Medycznych 3/1 (5), 282-288

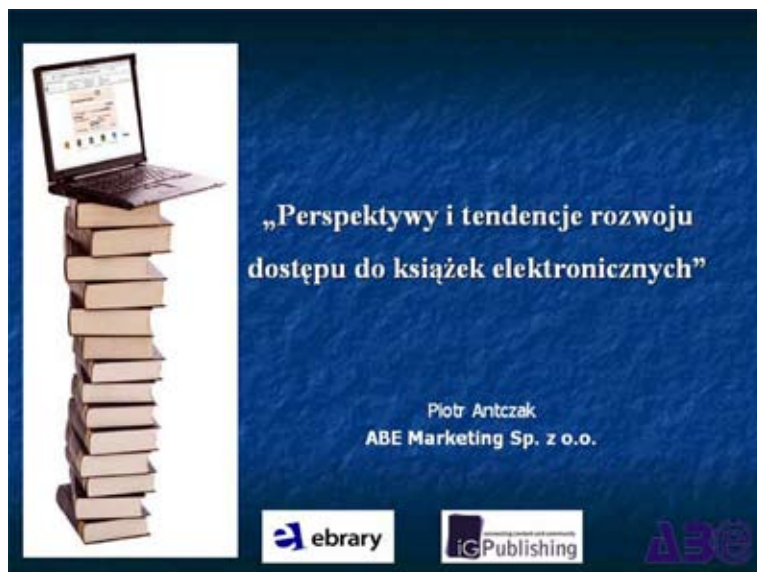
2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

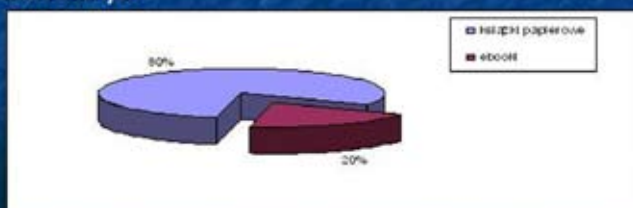
Mgr Piotr Antczak
Warszawa - ABE Marketing

PERSPEKTYWY I TENDENCJE ROZWOJU DOSTĘPU DO KSIĄŻEK ELEKTRONICZNYCH

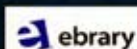
Trend w użytkowaniu książek elektronicznych na świecie

- Stały trend wzrostowy użytkowania książek elektronicznych
- Tendencja do przechodzenia przez biblioteki na zasoby elektroniczne
- Zainteresowanie książkami papierowymi wśród użytkowników indywidualnych
- Użytkowanie książek w bibliotekach: 80% - książki papierowe, 20% - e-booki
- Połowa bibliotek akademickich posiada dostęp do ponad 10 000 książek elektronicznych

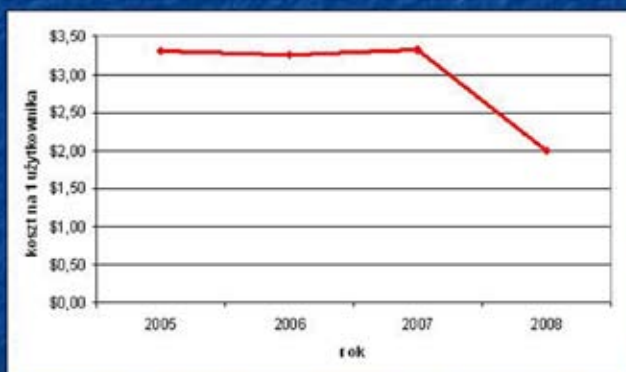

Użytkowanie książek elektronicznych na świecie

- Zalety książek elektronicznych w oczach użytkowników:
  - **dostępność** (książka jest zawsze dostępna – w dowolnym miejscu i czasie – w bibliotece, sieci uczelnianej, w domu, 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu, potencjalnie dla każdego czytelnika jednocześnie)
  - **możliwość i łatwość wyszukiwania informacji,**
  - **możliwość przeszukiwania całych kolekcji e-booków wg słów kluczowych**
  - **możliwość kopiowania, drukowania i zapisywania wybranych fragmentów,**
  - **lepsza jakość zdjęć i pliki multimedialne,**
  - **linki do innych zasobów,**
  - **możliwość i łatwość eksportowania cytatów,**
  - **mniejsze koszty dla bibliotek**

Koszt zakupu książki elektronicznej w przeliczeniu na jednego czytelnika

Użytkowanie książek elektronicznych na świecie

Ranking źródeł elektronicznych użytkowanych w bibliotekach:

1. czasopisma,
2. bazy danych,
3. e-booki.

Sposób dostępu do źródeł elektronicznych:

- odejście od formy stand alone – dostępu z jednego komputera na korzyść nieograniczonego dostępu sieciowego, niektórzy wydawcy oferują wciąż dostęp dla jednego jednoczesnego użytkownika

- dostęp w przeglądarkach internetowych – możliwość dostępu na nowoczesnych telefonach komórkowych typu iPhone i BlackBerry.

Użytkowanie książek elektronicznych na świecie

- Najprężniej działający wydawcy na rynku książki elektronicznej:
  - Springer,
  - Wiley,
  - McGraw-Hill
- Dynamiczny rozwój i promocja oferty książek elektronicznych przez wydawców
- Świadomość wśród wydawców istnienia barier (mentalnych i technologicznych) przy przechodzeniu ze źródeł papierowych na elektroniczne

Sposoby oferowania książek elektronicznych przez wydawców

- wydawca oferuje e-booki w kolekcjach tematycznych na własnej platformie,
- wydawca podpisuje umowy z agregatorami takimi jak np. **ebrary** i oferuje e-booki na ich platformach dostępowych:
  - kolekcje tematyczne składające się z książek różnych wydawnictw,
  - kolekcje składające się z książek poszczególnych wydawnictw,
  - zakup dowolnych pojedynczych książek

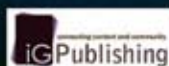
Formy zakupu i modele cenowe

- prenumerata kolekcji e-booków na okres jednego roku z możliwością przedłużenia na kolejny rok
  - brak przedłużenia prenumeraty oznacza utratę dostępu do zasobów
  - forma korzystna finansowo w sytuacji, gdy potrzebny jest dostęp do kolekcji e-booków przez określony czas (np. gdy prowadzone są prace naukowe nad jakimś zagadnieniem, a po ich zakończeniu dostęp do danej literatury nie jest już niezbędny) lub w sytuacji, gdy chcemy mieć dostęp do kolejnych uaktualnianych wydań danej publikacji
  - w okresie prenumeraty w ramach opłaty kolekcja tematyczna rozszerza się o najnowsze pozycje a poszczególne pozycje zastępowane są nowszymi wydaniem

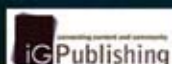
Formy zakupu i modele cenowe

- **zakup na własność**
  - wieczyste prawo korzystania z kolekcji,
  - coroczna opłata za korzystanie z platformy dostępowej (np. w przypadku ebrary wynosi ona 500\$ - 1500\$ w zależności od wielkości instytucji),
  - nie uiszczenie opłaty za korzystanie z platformy dostępowej oznacza utratę możliwości korzystania z zasobów (zakupione e-booki można użytkować tylko na platformie dostępowej),
  - rozważana jest możliwość w dalszej przyszłości, że zakupione e-booki będą mogły być czytane również w formacie PDF.
- forma zakupu na własność jest częściej wybierana niż prenumerata

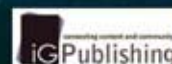
Formy zakupu i modele cenowe

- **depozyt (PDA – Patron Driven Acquisition)**
  - forma analogiczna do pre-paid w telefonii komórkowej,
  - biblioteka wpłaca określoną kwotę, czytelnicy mogą korzystać z zasobów do osiągnięcia tej kwoty,
  - brak ograniczeń czasowych,
  - forma korzystna w sytuacji ograniczonego budżetu,

Usługi dodatkowe

- **digitalizacja własnych zasobów będących własnością instytucji (repozytorium)**
  - dla dokumentów, do których uczelnia/institut posiada prawa autorskie
  - prace doktorskie, magisterskie, roczniki, książki elektroniczne, czasopisma, oraz inne lokalnie publikowane dokumenty
  - cena zależy od ilości dokumentów w repozytorium i wynosi 1000 USD dla 500 dokumentów
  - wyszukiwanie pełno-tekstowe na platformie
  - integracja zasobów repozytorium z posiadaną prenumeratą i zakupionymi książkami na platformie

Oczekiwania użytkowników e-booków

- Większa liczba kolekcji tematycznych i szerszy zakres kolekcji,
- Możliwość zapisania na własnym komputerze,
- Mniejsze restrykcje dotyczące praw autorskich,
- Więcej najnowszych tytułów,
- Szkolenia z korzystania z elektronicznych zasobów bibliotecznych,
- Dostępność urządzeń przenośnych (readerów e-booków) w bibliotekach z możliwością ich wypożyczenia.

Tomisław Dalic
Dr Krzysztof Murawski
Holandia/Warszawa – ProQuest

PROQUEST HOSPITAL COLLECIOTN, PROQUEST DISSERTATIONS AND THESES W NAUCZANIU I BADANIACH

ProQuest Hospital Collection,
 ProQuest Dissertations and Theses
 w nauczaniu i badaniach

Tomisław Dalic, Krzysztof Murawski

Uniwersytet Medyczny w Łodzi, 16 września 2009

